

Budapest, 1877.

28. szám.

Julius 12.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Fény a láthatáron.

Mainz városának lakói mintegy öt év előtt egy napon sajtószere megglepetésre ébredtek hajnali álmukból. A házak szögletein ugyanis, ahová a falragaszokat szokták volt alkalmazni, egy reggelen valamely kitűnően figyelmet érdemlő plakát oltott minden elmenőnek szeméibe. A falragaszon egy rajz vala látható. Egy hegyes sisakkal ellátott és katonai egyenruhába öltözött alak, kinek arcvonásai híven emlékeztettek Európa úgynevezett vör- és vas-emberére, egy templomot látszik feldönteni akarni. Mellette áll a jól ismert földalatti iparlovag, összefont karokkal, gúnyosan nézve az erőlködőt. A rajz alatt a következő párbeszéd volt olvasható:

- Min erőlködöl komám?
- Látod! Meg akarom dönteni — ezt.
- Mit?
- Az egyházat!
- S reményled, hogy törekvésed sikerülni fog?
- Reménylem-e? Biztos vagyok benne!
- S mennyi idő alatt hiszed megdönteni az egyházat?
- Tíz év alatt kész leszek vele!
- Balga ember! Nem sokára két ezer esztendeje lesz, hogy én s velem az egész pokol küzd ellene, még sem mentem eddig semmire!

*

Ez történt alig öt év előtt. Az ádáz düh dolgozott teljes erővel. Nem kimélt időt, alkalmat. Nem félt semmi eszköztől. A százados gyűlölet, bearanyozva a népszabadság csábító színével, fennen hirdette a közmive-

lődés dicső harezát a folyton maradó kathol. egyház ellen. S e szabadság vértanukkal népesíté meg a börtönöket, e magasztalt humanismus pénzbirossággal büntette a szegények valódi atyjait, mintha a veszendő földi kincessel a meggyőződés is veszni indulna; az tinnepelt egyenlőség gazdagon osztogatá a száműzetés keserű kenyerét, mintha a földi nyomor hatalommal bírhatna a jellem fölött. Megnyílt a hitvallók új korszaka, s a világverő cultur-hatalom, mely büszke öntudatában harezra kelt a jog ellen, midőn megalázni akart, akkor emelt, mikor pusztítani törekedett, új életet ébresztett, mikor dicsősége mámorában uszott, akkor szégyenült meg. Nagy erején s hatalmán keresztül szivárgott benső nyomorusága, tehetetlensége, s ki durva, véres harezai-ban győztes maradt, a béke harezában elesett.

*

Oh, jó volt e harez az elhaló öntudatnak. Jó volt ez üldözés a hitben ellanyhult kedélynek, áldásos azon dermedő apathiának, mely a katolikus hitéletre nehezedett. E harez álmából riasztá föl a hívőt, hogy az orvkéz ellen, mely nyugalmát fölhasználni sietett, védelemre keljen. Soha sem volt Jézus Krisztus igaz egyháza nagyobb, életrevalóbb, mint midőn üldözött. Csak akkor ismeri föl az ember kincseinek valódi becsét, midőn azoktól megfosztani akarják. Az erőszak s kényuri zsarnokság teremt nagy jellemeket. A harez, mely megindult, új életet hozott a katholicismusba; s mint megrázott fáról lehull a gaz, a szemét, a piszok, mi rajta van, de életereiben új pezsgés ered, ágai vidult erővel újra s dusabban hajtának: úgy e támadás az isteni igazságok csalhatlan megőrzője ellen új erőknak adott életet. A nagy társadalmi rázkódtatás leveté az egyház kebléről a hivatlan, kores parasztyákat, — hadd

szedje föl e szennyet az, kinek reménye lehet tőle meg-
hizni, — de ki megmaradt az igaz szőlőtökén, jele, hogy
avval szorosán összekapcsolva van, azzal együtt él.

*

A katholicismus erejének, hatalmának, szellemi fő-
lényének dicső életjelét adta ép a napokban. Ezrenkint
siettek a világ legműveltebb népei bevallani fiui hódol-
latukat, rendíthetlen ragaszkodásukat az egyház fen-
költ feje iránt, kit e romlott században tüneményszerű
problemaként állított oda a világ elé — a Gondviselés.
Mintegy varázs-szóra milliók szívében fellángolt a
tisztá nemes lelkesedés a jellem, becsület, jog és igaz-
ság eszménye iránt. Első nagy és nemes fellobbanása
volt ez a hívő kathol. szívnek. Hajnalsugár hosszú éj
után, — fény a láthatáron.

Kelni indult a nap! A boru oszlani kezd. Jön, las-
san, de bizton közeleg az idő, midőn a kereszt újra
ragyogni fog, — és boldogan hunyhatja be szemeit
örök álmra az, ki látni fogja azt ott, — ragyogni, át-
ható vakító fénynyel a Zenithen. És ez be fog követ-
kezni, — *mert nec portae inferi praevalen-*
bunt adversus eam!

M.

V i g a s z t a l á s .

Miért esengjek, miért sohajtozzam?
Mi volna állandó e muló világon?...
A kis rózsza, mely ma szépen diszlik,
Holnap már lankadtan, árván esügg az ágon.
A szuette tölgy, a hervadó virág,
Mind azt mutatják, hogy muló a világ.

Miért esengjek, miért sohajtozzam?
Birhatom-e azt, amit el nem veszthetek?
Egy nap örömét száz nap fájdalma
Lerontja — s szenvedek, csak újra szenvedek!
Mi egy napsugár hosszú eső után?
S mily kín! a kék ég újra beborulván!

Nem is kívánok semmit e földön,
Hisz adhat-e a föld, mit bizton birhatok —
Pár percnyi öröm, rövid napsugár —
S enyésztek miatt meddig, meddig sirhatok?...
Remény! kedves remény! te vagy, te vagy az,
Ami a bánatban enyhülés, vigasz!

Oh remény! ne aludj ki szíveimből,
Kisérd el, jöjj velem egész a határig;
Hisz azon túl már nem kell remélni,
Azon túl a remény valóságga válik.
Nyugodtan nézek, a határról vissza —
Az örök nap heve könyeim feliszsa!

K. Virgil.

A spiritista.

— Beszély. —

(Vége.)

A következő napon Marzi, miután dolgát elvégezte
volt, nem állt ki a kapuba rendes szokása szerént, hanem
vevén kalapját, s egy jókora füttykóst, szó nélkül távo-
zék hazulról.

Egyenesen a temetőbe ment. Sok mindenféle gon-
dolat járta fejét. Érezte, hogy nem sok vesztetni valója
van. Mestere fölmondta a szolgálatot; a lány, kihez
vonzódott, övé nem lehet, csak a nagy, rideg világ állt
nyitva előtte. Hanem hitte erősen, hogy gazdája rút
esalásnak áldozatja. Erről akart meggyőződni.

Ott az örök béke s nyugalom helyén az elkesere-
dés egész szívét elfogá. Azt érzé, mit a kártyás, midőn
utolsó tételét játsza. Ha annak a titkos társulatnak
valóban igaza van; ha valóban tud parancsolni a szel-
lemeknek, akkor keresztet vethet sorsára. Hanem na-
gyon kételkedett ebben. Ott járt-kelt a sirok között s nem
félt, hogy mint nem hívót, valamely kőszá szellem meg-
kísérti. Megtalálta gazdája elhunyt feleségének sírját.
Leült a hantra, s ott gondolkozott.

Sokáig ült ott. Már késő éj volt. A hold feljött s a
szakadozott felhők közül kísütött világa. A bánatos ifjú
ábrándjaiból egyszerre gyors léptek zaja veré föl. Föl-
tekintett. Messziről jól kivevé, hogy egy alak közeledik
botorkálva a sirok között. Láttá bugdácsoló alakját el-
eltűnni, ismét föllépni. Kimeresztte szemeit. Az alak
előtte teljesen ismeretlen volt. Ösztönszerűleg fölkelt a
hantról s néhány lépésnyire egy bokorban meghuzá
magát. A késő látogató mindinkább, közelebb-közelebb
jött. Látszott amint gyakorta lehajol, hogy a sírfelira-
tokat betűzgesse. Marzi visszafojtott lélekzettel, a bo-
korban meglapulva vigyázott.

Az idegen elvégre oda ért a sirdombhoz, melyen
előbb Marzi ült. Annak tövében azután megállapodott.
Leveti felső kabátját, s az alól egy széles fehér össze-
göngyölt lepedőt vont elő. Azután leheveredett a fűben
s rágyujtott pipára.

Marzi elbámulva nézte mindezt. Mit akarhat ezen
ember? Egyszerre eszébe jutott valami. Lassu léptek-
kel közelebb jött, — midőn már alig egy lépésnyire
volt az alaktól, egy ugrással mellette termett; hatalmas
ökleivel lefogta, egy csomó füvel betapasztatta száját,
hogy ne kiálthasson; azután előrántá kendőjét, gúzsba
csavará, kezét lábát megkötözte s miután teljesen ártal-
matlanná tette, — akkor kiszedte a megrémült ember
szájából a töltelékét s megszólalt:

— Már most beszélhetünk. Mit keres itt az ur?

Az nem tudta hányadán van. A támadás oly gyor-
san jött, hogy egy hangot sem adhatott. Egész testében
remegett. Hebegő ajkakkal, rémülettől kidüledt szemek-
kel tekintte megtámadójára. Meg volt győződve, hogy
haramia kezébe került.

— Handwerksbursch vagyok, — ne tessék bántani!

— Handwerksbursch! Mit keressz itt?

— Aludni jöttem ide.

— A temetőbe?

— Igen, itt nem jár a patrol.

— Hazudol ember! Vén vagy te Handwerksburschnak. Hadd látom csak arcodat.

Az ember szerette volna arcát elfordítani, de nem lehetett.

— Ah! Hiszen ez Fribacsek, a szatócs, a virág-utczából.

— Én vagyok, — ne tessék bántani.

— A pokolban! de hát mit akar itt?

— Feleségemet jöttem siratni.

— No lám. Feleségét? Ismerem az urat. Sohasem volt felesége.

— Igen, — volt, nyögé a szerencsétlen, — hanem csak — balkézre.

— Vagy úgy. Hát ez a lepedő mit akar itt?

— Azzal szoktam — takarózni.

— Szép. Hát vánkost nem hozott az ur? No jól van. Hanem majd lesz gondom, hogy jó legyen a fekvése.

— Ereszszon el.

— Majd mindjárt. Épen azon gondolkozom. Kedvem lenne nadrágszíjjánál fogva a fára akasztani. Holnap aztán megtalálnák s egész világ elhinné, hogy Fribacsek szatócs fölakasztotta magát.

— Jaj az Istenért! — nyögé fogvaczogva a nyomorult.

— Vallja meg, hogy kísérteni jött.

— Micsoda?

— No majd megmagyarázom, szólt Marzi erősebbre huzva a hurkot. Van kedve kötekedni?

— Oh nincs.

— Kit vár itten? ki küldte ide?

— Jaj, nem mondhatom.

— De tudom én. Már most csak azt mondom, hogy maradjon itt veszteg. Egy hangot ne adjon, mert Istenemre, torkára teszem talpamat. Ugy vigyázzon.

E percében távolról léptek zöreje hallatszék. — Marzi felpillantott. Három férfit látott közeledni. Lassankint megismeré őket, Pöröly Dániel volt az egyik, a másik kettő Borsos ur és Braumajer.

Marzi hirtelen lebukott, s hagyta közelebb jönni a látogatókat. Azok csöndesen, szótlán a sir előtt mintegy tizenöt lépéssel megállottak.

— Elég, tovább menni nem tanácsos! hallatszék Braumayer ur szava.

Marzi a földre lapulva várta mi fog itt történni.

Borsos ur, mintegy öt lépésnyire előbb lépett, kitérte karjait, s kezdett kezeivel furesán hadonázni a légben. Mormogott is hozzá valamely értelmetlen szavakat.

Azután nesztelen visszalépett s oda fordult Pöröly uramhoz.

— Tehát igazán megfontolta a dolgot, akarja látni a holtot; nem fog félni, ha megjelen, — s beszélni fog én velem?

— Nem én!

— Avagy vagyon-e szívében bátorság, melyhez nem férend gyávaság, nem fog félni a szellem előtt, mely megfagyaszt agyat, velőt?

— Nem én!

— Avagy erős-e lelkében a hit, ha a sir kitarja titkait, — nem gondolandja, hogy ez csalódás; nem bántandja-e kétely, aggódás?

— Nem engem.

— Legyen hát készen a látományra, melyet fölfede a hívők tudománya; legyen erős, bátor az hitében, állandó annak megismerésében.

Ezen ünnepélyes szavak után Borsos ur egy lépést tőn előre s a serral szemközt halk, remegő hangon megszólala:

— Oh szellem, mely lakol a tulvilágban, halld hívó szavamat ez órában, hagyd el tulvilági helyedet, Astarte nevében hivlak tégedet!

A szavak elhangzottak. Hanem a szellem nem jelent meg.

Braumajer ur furesa szemeket csinált. Hosszu nyakát előre tolta; szimatolt a légben.

Néhány percnyi csönd után, Borsos ur fejesóválva ismét előre lépett. Ismét hadonászott a légben s ujra mormogott valamit. Azután visszalépven ujra megkezdé a szellemidézést.

Akkor sem jelent meg.

Braumajer ur areza még holtabb lett. Gyanusan kezdé szertesét tekintgetni.

Borsos ur harmadszor tette meg a hókusz-pókuszt. Visszalépett s erősebb hangon megtoldá az idézést e szavakkal:

— Minden szellemekre kényszerítlek, azonnal és rögtön jelenj meg!

E percében a sir mögöl egy fehérbe burkolt magas alak nyújtózkodott föl.

Borsos urat s Pöröly Dánielt remegés fogá el, midőn az idézett szellem megjelent. Egyedül Braumajer ur maradt érintetlen.

— Fogsz-e felelni nekem szavamra megjelent szellem?

— Fogok! — volt a válasz.

— Most hát tesson kérdezni, — a szellem majd fog felelni.

— Csak kérdezze őt Borsos uram, szólt Pöröly Dániel nem minden félelem nélkül.

— Szólj szellem, ismeresz-e minket, itt levő személyünket.

— Igen! — volt a válasz.

— Kit ismeresz közölünk közelebb.

— Azt ott! s a szellem Pöröly Dánielre mutatott.

— Kész vagy-e felelni annak, — bár itt többen vannak?

— Kész vagyok.

— Szólj szellem, mit kívánsz leányodnak?

— Menjen férjhez!

— Hallja, barátom Pöröly!

— No, csak kérdezze tovább.

— Hol vagyon lányod boldogsága határa, nemde ha szemét veti Aladár, kit akarsz leányodnak férj gyanánt, nyilatkozzál most ez iránt. Ugy-e bár nem tagadod, az én fiamat akarod?

— Nem biz én. Aladár egy csavargó, gézengúz naplopó; ármányos gaznép. Jó lesz neki, ha felkötik.

Borsos ur majdnem hanyat esett a szókra. Szeme, szája elállott. Mi volt ez; nem akarta érteni. Pöröly

uram füleinek is furesán hangzottak e szavak; nem tudott hová lenni bámulatában. Egyedül Braumajer ur mormogá fogai között.

— Oh der dumme Kerl!

— Aladár — szólt a szellem tovább — megcsalja apját, a leányt, de leginkább a leány apját. Haszontalan ember. Már a kellnerek sem hiteleznek neki; minap is kidobták egy kávéházból.

— Oh du Spitzbub! szörnyüködék Braumajer ur.

Borsos ur egészen kijött sodrából; ami még soha sem történt vele életében — elkezdett prózában beszélni.

— Szerencsétlen szellem! kimondta neked ezeket?

— Tudom jól, folytatá amaz. Ti mindnyájan tudjátok.

— Oh der Esel! foháskodék Braumajer ur.

— Menj vissza sirodba, hallgass!

— Épen nem. Ti megcsaltátok Pöröly Dánielt, — aljas család, gazok vagytok mind.

— Szent Isten! de hát minő szellem ez?

— Der Fribacsek ist er, — der Hallunke! szalasztá ki száján Braumajer ur!

Borsos ur szétnézett a levegőben. Hanem a jövő pillanatban a szellem átugrá a sirhantot s egyenesen a két spiritista felé rohant.

Azok nem vették tréfára a dolgot. Neki a szaladásnak. Legelől futott Braumajer ur. Nyomában amennyire öreg lábaival bírta, a domine spectabilis Borsos. Csak Pöröly uram maradt mozdulatlan.

Az alak amint a futókat megpillantá, leránta magáról a fehér leplet s Pöröly uram előtt ott állt — Marci.

— Jó estét nagyuram!

Pöröly uram bámulva nézett a legényre. Nem tudta felfogni az egész jelenetet.

— Mi történt itt? kérdé.

— Megakartam mutatni nagyuramnak, minő pizkos csalókkal velt dolga,

— Hát te voltál, — a lélek?

— Én. Az igazi ott fekszik megkötözve a fűben. Rég lestem rájok. Nagyuram áldott feleségének a lelke, akinek ma beszélni kellett volna, senki más mint Fribacsek. Ő jött ide ezzel a lepedővel. Hanem elvettem tőle szerepét.

Pöröly Dániel még mindig nem hitt szemének. Csak midőn a jámbor Fribacseket feloldozták a guzsból, akkor nyílt meg a szeme. Pöröly ur látta a szentelt, tisztelt mediomot fogvaczogva talpra állani, hallotta épületes vallomásait Marcinak vasmarkai alatt; most már tudta, mit gondoljon a többiről.

Pöröly uram nagyon elszégyenlé magát. Egy titkos világból hullott alá. Csak midőn már haza értek, mondá Marcinak:

— Kigyógyítottál fiam, hanem azért nagy bajba kevertél.

VII.

Pöröly uramnak a spiritistaság valóban sokba került. Ráment vagyona. Hanem azért hálát adott Istennek, mert megmaradt Marci s Teréz. Épen jókor jött a fölfödözés. A leány kigyógyult szerelméből s Marci neje lett. A két munkás kéz azután lassan lassan helyrehozá a vesztességet. Ami hiányzott a jólléteből, azt pótolá a kölcsönös egyetértés, s az ifju gazdag szerelme. Pöröly uramnak most nincs egyéb feladata, mint nevetni s szánakozni amaz együgyű, szerencsétlen ügyefogott embereken, kik mai napig a spiritisták felekezetét képezik.

Mai napig is elegen vannak, kik azt hiszik, hogy az egész spiritista bujonezkodás nem egyéb, mint ártatlan ostobaság; pedig valamivel több, — kiszámított gonoszság.

Maszlághy Ferenc.

TÁRCZA

Könyvnyomdászat és kereskedés 1450—1500. *)

A tanodák nagy száma s virágzása; a tudományok egyetemese művelése s terjedése; a tanult férfiak munkássága szoros kapcsolatban van a könyveknek, könyvtárak- és nyomdáknak, mint a műveltség és tudományok nélkülözhetlen segédeszközainek állapotaival.

A XV. sz. találmányai közé tartozik a könyvnyomdászat, mely 1450 — mint a mozgó betűk feltalálásának évétől, nagy gyorsasággal terjedett el, s ezen időszakban beutat talált Magyarországra, és a könyvkereskedéssel együtt a virágzás bizonyos fokára emelkedett.

Azonban az új találmány mellett a könyvek sokszorosításának régi módja, a könyvmásolás is fentartotta magát, mely téren a szerzetesek bírnak főérdemmel, kiknek a biblián kívül a hellen és római classicusok fenmaradását, mint megbecsülhetetlen tulajdonukat köszönhetjük.

*) A pesti kegy. rendi főgymnasium 1876/77. évi tudósítványából.

A szerzetesek könyvmásolói ügyesség, munkásság és szabotosság által csakhamar nagy hírnévre tettek szert, majd világiakat is bevonván e valóban művészi szépségű munkálatok készítésére, a magyar könyvmásolás csakhamar nagy kiterjedést nyert. — Egyetemeknél sokan tankönyvek másolásából éltek; plébániák, zárdák, elemi iskolák egyházi s tanulási segédeszközöket csakis másoloktól nyerhettek; — a tudós püspökök, tanárok, sőt világiak, még tanulók is könyveket gyűjtven, mindinkább biztosíták a másolóknak virágzását, — egyes főbbek udvaraikban saját másolókat tartottak. Césinge pécsi püspök könyvmásolója volt Benedek deák; Huendler Vid, a bosnya püspök számára könyvirókat Pécsen nem találván, kettőt Budáról rendelt. Mátyás király Florenzben 4 másolót, Budán pedig 32 festész irnokot tartott, irodájuk főnöke Raguzza Felix, a nyelvi és irodalmi ismereteiről híres tudós volt.

A hosszú és fáradalmas munka, melylyel a könyvek másolása járt, azokat nagyon becsesekké tette, bizonyítja ezt több adat; a XV. sz.-ban Livius egy könyvének ára 120 koronás arany; Poggius Liviusát adta el, hogy egy villát vehessen; Paschasius könyvárús egy concordantiát 100 koronás aranyon tartott. — Lewdeschit György szepesi örkanonok a löcsei monostornak 14 arany forintot hagyott 1496-ban irt végrendeletében, mivel egyik könyvét elveszté vala. — Mily óvatossággal járt el az eszter-

gomi káptalan a könyvek kölesönadásában, mutatja a ténnyel, amelyet 1476. a Garam sz. benedeki conventtól kívánt, midőn ez másolója Sylpos Balás számára breviariumot kért: »egy év mulva pedig ... ugyanezen könyvet épen, minden megcsönkítés és hiány nélkül, sőt ha szükséges lenne, újból szépen bőrbbe kötve, ugyanazon templomnak vagy ugyanazon káptalan urainak visszatadni kötelezzük magunkat s jelen soraink erejénél fogva erre köteleztetünk.« Mindezen örködés és vigyázat mellett is igen sok könyv veszett el; pl. Claudius Ptolomaeus hellen földiratának codexe eleinte Cesinge Jánosé volt, aztán Mátyás király könyvtárába került, honnan bizonytalan utakon a váradi ferencsekhez jutott; innen 1703. végre a bécsi udvari könyvtárba vitétt. — Cesinge Jánosé volt egy Thukydidés, mely Corvin, majd Brassicanus, Faber, a bécsi egyetem, végre az udvari könyvtár birtokába ment át; több ily esettel találkozhatunk mind művtörténelmünkben, mind nagyobb könyvtárainkban, hol rendszeresen találni oly könyveket, melyek különféle birtokosok kezében mentek át.

A könyvek ezen igen drága és lassu elterjedésén segített az a században feltalált, már f. eml. könyvnyomtatás, mely 1470-ig Európa sok városába származott át. — Ez idő tájban hívta be Geréb László, Mátyás k. egyik rokona, budai prépost és alkan-czellár a németországi Hess András Olaszországból, ki Budán az első hazai nyomdát állította fel. Több kisebb kísérlet után, (mint pl. Basilius könyve cskéje »de legendis poetis«) első tekintélyes könyve a magyarok krónikája »Chronica Hungarorum«, volt, mely a Kolophon tanúsága szerint 1473. in vigilia penthe-costes azaz június 5-én jelent meg, melyet Hess Gerébnek ajánlott, a következő végszavakkal: »Fogadd tehát ezen ajándékunk, hogy ami tudnillik legnagyobb részt a te fáradsággal jött létre, azon munkának részese is légy. És hogy ha később egy nagyobb művet adnánk ki, azt is a te fényes nevednek fogjuk ajánlani.« Alakja kis ívrét, pergamenhez hasonló erős papírosan, initialéi arannyal díszítettek, kerek betűi és nyomása korához képest elég szépek. — Magyarországot a könyvnyomtatás felállításában még ez évben követték Németalföld, 1474-ben Anglia és Spanyolország, 1475-ben Csehország.

Mikor és mely okoknál fogva szűnt meg ez intézet, ninesenek biztos adataink. — Toldy szerint tüzvész semmisítette azt meg, Hess András külföldre vándorolt és Geréb Lászlónak újabb áldozatra kedve nem igen volt. — Mátyás király pedig sokkal jobban gyönyörködött a szép betűalakokkal, festett ékítményekkel készített codexekben, mint a még akkor dísztelen akár gót, akár kerek betűkben: semhogy az új mesterség meghonosítása mellett lelkesedni tudott volna.

Hazánkfiak közül többen vállalkoztak a külföldön az új mesterséget megtanulni, hol mint dolgozó magyarföldi nyomdászok szerepeltek. Erdélyi (Septemcastrensis) Tamás 1472—1481 között Mantuában, utóbb Modenában Burster v. Wurster János társaságában; Brassai András, Andreas de corona (Barcevidéki Zeideni Corvus [Raab] András) 1476—1484 között Velenczében több társsal egymásután; Erdélyi Bernát (Bernardus de Dacia) 1478. valószínűleg Paduában; Magyar Péter (Petrus Ungarus) 1482. Lyonban; Garai Simon 1491. Velenczében; Basay Ungarus 1494. Cremonában Parmai Caesar társaságában, »Jacobus Pencius de Leucho« Velenczében.

Az említett budai nyomdának megszűnése egy újabb osztályt, a budai könyvkiadó, árus és kereskedők osztályát hívta életre; méltán mondhatta tehát Metz Fr. »Unter den oesterreichischen Erblanden war Ungarn das Erste, wohin sich d. Buchdruckerkunst verbreitete ... in Ungarn schien d. Buchhan-

del früher als d. Buchdruckerkunst in Flor zu kommen.« Itt a Buchhandel alatt a külföldi kiadók biztosait kell értenünk, kik később budai könyvkereskedők lettek. — Az első figyeimet érdemlő kiadó kirchheimi Feger Tibold (1484—1494); híres a Turóczi krónikájának 1483-diki kiadása, mely Velenczében Ratdolt Erhard nyomdájában, Mátyás pártfogásával és neki ajánlva, királyok fametszetű arczképeivel s számos csataképpel díszítve jelent meg; — többi kiadásai egyházi tárgyuak és széptudományiak. — A Ruem György által 1493-ban nyomtatott műekönyv híres, mely ugy a hártya szépségénél, mint a festék tisztaságánál és fényénél fogva legszebb nyomdászati emlékeink közé tartozik. — Paep v. Pap János 1498. tisztán egyházi tartalmu műveket adott. — Kaym Orbán, a következő századra esik (1503—19), már az iskolai könyvek kiadására is fordított figyelmet és költséget; — s ezek lehettek ezen időben honi iskoláinkban használt tanítási és tanulási könyveink. — Mindezen munkásságok mellett szorgalmasan másoltak pálos, dömés s igen szépen a kart-hauzi barátok, sőt az apácák is.

Ez időtől kezdve mindinkább szaporodtak az eddig csekély tartalmu könyvtárak is. — A királyi bőkezűség, a főpapok és főurak tudományszeretete csakhamar új és díszes könyvtárakat nyitott. — Vitéz érseknek esztergami könyvtára a görög és római classicusokban gazdag s ragyogó fényvel kiállított volt; ugyan ő vetette meg alapját a nagyváradi könyvtárnak is; Cesinge Jánosnak Pécsen volt híres könyvtára; a sághi premonstreiek monostorát és könyvtárát rabolták Lévay László, Fysi László s több barshonti nemesek 1446-ban. — Végre magának Mátyás királynak udvari háromféle könyvtára világhírű volt, európaszerte elszórt töredékei mindnyájunk közöshaját képezik; leírása tárgyunkon kívül esik. — (Bő leírásai az egyes tört. munkákban és monographiákban találhatók.)

Pfeiffer Ferdinánd.

A »Kath. Hetilap«-ra még folyvást elfogadunk előfizetéseket. Bizalommal fordulunk tisztelt előfizetőinkhez s lapunk barátaihoz, kérve hogy a »Kath. Hetilap«-ot ismerőseik körében ajánlani, terjeszteni, s annak új előfizetőket szerezni méltóztatnának. Legyen szabad különösen a ft. esperes és plébános urak becses figyelmét fölhívni azon körülményre, hogy a nagyméltóságú főpásztorok már évek előtt kegyesen megengedni méltóztattak, miszerént a »Kath. Hetilap« az illető egyházközségi pénztárból is megrendelhető.

A lap előfizetési ára: **Egész évre 4 forint; félévre 2 frt. negyedévre 1 forint.** Gyűjtőknek 8 előfizető után egy tiszteletpéldány jár. Az előfizetések a Szent-István-Társulat igazgatóságához küldendők. (IV. ker. Lövész-utca 11. szám.) Teljes számu példányokkal még rendelkezünk.

Ágoston Antal

felelős szerkesztő.

RÖVID HIREK.

— A legújabb királyi adomány. Felsőes urunk és királyunk hazai művészetünk iránti megerdeklődésének újabb fényes tanujelét adta. Junius 29-ken kelt határozatával ugyanis megengedni méltóztatott, hogy a civillistának művészeti czélokra szánt összegéből három éven át tíz—tízezer forint, tehát összesen 30,000 forint a sugáruti műcsarnok mellett levő üres telek megvételére fordíttassék s ez a képzőművészeti társulat sajátja legyen. Az utalványozott összegből 10,000 forint azonnal folyóvá

tétezt. A király ő Felsege ezen nagylelkű határozatánál fogva lehetővé vált, hogy a mintarajztanoda és műcsarnok mellett egy új stilszerű műépületünk emelkedjek talán már egy-két év alatt, ahol a zeneakadémia, egy szélszerű hangversenyterem és több festési műhely lesznek elhelyezhetők, s ez utóbbiakban kitűnő művészek készíthetik nagyobb műveiket s tehetséges kezdők folytathatják tanulmányaikat.

— Legfelsőbb adományok. A király ő Felsege a kis-domásai róm. kath. hitközségnek iskolaháza és tanítói laka felépítésére 100 forintot, — a tiszaszaalkai ref. lelkész lak kijavítására szintén 100 frtot adományozott magán pénztárából.

— Albrecht főherceg ő felsege vasárnap fővárosunkba érkezett s a Hungariában szállt meg. Hétfőn és kedden szemlét tartott az itt állomásozó katonai csapatok felett.

— A pápa ő Szentsége egészségi állapotáról a múlt héten ismét mindenféle nyugtalanító híreket terjesztettek a római szentszék ellenségei, s mindebből egy szó sem volt igaz. Ő Szentsége jó egészségnek örvend s ép az nap, midőn a párisi börzén halálának híret colportáltak, a szent Atya ismét több küldöttségnek kihallgatást adott.

— A bíbornok herceg-primás ő eminentiája a sopronyi apáczaárdának 1000 forintot; az esztergami papi segélyző egyletnek 509 frtot; egy helyét papnak 100 frtot; az érsekléi iskolának 200 frtot; a leszenyei iskolának 100 frtot; az Erzsébet-egyletnek 100 frtot adományozott.

— Samassa József egri érsek ur ő excja f. hó 24-ikén fogja megülni áldozásának huszonöt éves jubilaumát. Ezen alkalomból ő excja az Esterházy-féle kápolnát, Storno műépítész terve szerént és felügyelete alatt nagy költséggel és díszszel stilszerűleg restauráltatja.

— A szombathelyi püspökség szent István napján fogja megülni fenállásának századik évfordulóját. Ez alkalomból Szabó Imre szombathelyi püspök ur ő méltósága, mint a »M. Koroná«-ból értesülünk, körlevelet intézett megyéje papságához, melyben az ünnepély megtartási módozatára nézve a következőket rendeli: augusztus 12-ikén minden templomban, melyben rendes isteni tisztelet tartatik, a sz. István király napjára kitűzött hálaünnep kihirdetendő; ugyanakkor a hívek értesítendők a pápa ő Szentsége által ez alkalomra engedélyezett teljes bucsuról s elnyerésének feltételeiről; augusztus 19-én esti 6 órakor mind az anya- mind a fiók-községek templomaiban az összes harangokkal negyedóránig harangozni kell; augusztus 20-ikán a szokott órában az ünnepély jelentőségét magyarázó és hálára buzdító szent beszéd tartandó, azután a »Tegeed Isten dicséretünk« kezdetű hálaének a megfelelő imával együtt, ezt az ünnepélyes szent mise követi. A püspök ur ő méltósága óhajtja, hogy azok közül, kik sz. István napján végzik gyónásukat, a hitélet tanusítására legalább néhányan ezen mise közben áldozzanak.

— A vasmegyei régészeti társulat múlt hó 24-ikén Szabó Imre szombathelyi püspök ur ő mlgá elnöklete alatt tartá meg ez évi közgyűlését. A virágzó egyletnek 685 tagja van.

— Nagylelkű alapítvány. Venosz Imre székesfehérvári kanonok ur, mint a »M. Állam« írja, az egyházmegye száz éves fenállásának közelgő ünneplése alkalmából június hó 11-kén a püspök ur ő méltóságának egy alapítványi levelet adott át 10,000 forintról s ezen összeget a káptalan kizárólagos kezelése alá bocsátotta. Az alapítványtevő elhunytá után a töké kamatai hat részre osztandók, ennek öt részét azon plébánosok k pják, kik silányabb javadalmat bírván a káptalan által ezen

segélyre méltóknak fognának találtatni, a hatodik rész a tökéhez csatolandó. Ha azonban valami előre nem látható viszontagság folytán a káptalan netán maga szorulna a segélyre, azon esetben a kamatok öt része magukat a kanonokokat illesse, a hatodik rész azonban ismét a tökéhez csatoltassék.

— Az országgyűlés f. hó 7-dikén királyi leirattal szeptember 15-ikéig elnapoltattott.

— A nemzeti muzeum kincstára e napokban egy pompás arany érdemjelvénynyel szaporodott. E mintegy tizenöt darab arany sulyu érmet, mely fölött gyémántos korona díszlik, Mária Terézia királynő 1770-ben adományozta pacszéri Szutsics János szabadkai főbírónak a városi ügyek körül szerzett érdemei elismerésül. Unokája, a három év előtt elhunyt Szutsics Károly legfőbb ítélőszéki bíró pedig végrendeletileg azt a muzeumnak hagyományozta. (F. L.)

— Széchenyi Istvánnak Tasnerhez irt magán leveleit f. hó 3-ikán árverelték el. Csak két árverelő jelent meg: Fraknoi Vilmos a n. muzeum részéről és Rosenberg antiquarius. Ez utóbbi vette meg ezer forintot. Bizony szomorú dolog, hogy egy Széchenyi-ereklyére a nagy Magyarországból csak két árverelő találkozott!

— Arany János költőnkörül a »M. Hirlap« azon hírt hozta, hogy egészsége annyira hanyatlott volna, miszerént kénytelen lenne a tollat végkép letenni. Ez a hír, mint őszinte örömmel értesülünk, nem igaz. Igaz, hogy szeme meggyöngült s ezért kapott egy évi szabadságot, de különben egészségesebb, mint volt évek óta.

— A városligeti artézi kut furása, szakértők véleménye szerént, legfőlegbb hat hét alatt teljesen be lesz fejezve. A víz magassága ugyanis a 930 meter mélységre furt lyukban jelenleg már 39 lábnyira van a Duna szempontja felett s eszerént 4 lábbal mgasabban áll, mint a gépház padlata. A furással ennél fogva egyelőre föl kellett hagyni, hogy a fölfakadó hőforrás vizének levezetése végett a kávézást gyorsan elkészítsék; a furást azután fogják ismét folytatni.

— Francis Mac Neirny kath. püspök Amerikából jelenleg látogatóban van Lugoson Podhradszky Károly törvényszéki bírónál. A püspök Európába jött, hogy jelen lehessen ő Szentsége püspöki jubilaumán s Rómából ide Lugosra utazott, hogy meglátogassa Podhraszkyt, ki mint menekült Amerikában sokáig tartózkodott s azon idő alatt közte s a püspök között baráti viszony felődött.

— A szini tanoda vizsgálati kielégítő eredményt mutattak, de valami feltűnő és sokat ígéro tehetség az idén nem volt a növendékek között.

— A fiemei állami elemi iskolában, mint onnan írják, a magyar nyelvben a növendékek igen szép előmenetelt tettek.

— Mlinaresik József felső-vadászi plébánost egy pór, mivel a lelkész őt magaviselete miatt megfeddte, boszúból rögtön megölte, azt kiáltva: »igy fogunk ezután banni az urakkal«.

— Busóc szepesmegyei falu majdnem teljesen leégett, a templom és iskola is elhamvadt s több gyermek élete is áldozatul esett néhány becsukott házban.

— Halálozások. Zofahl Gusztáv, közmunktanácsesi főmérnök f. hó 1-jén 44 éves korában. — Csernek Károly dengetegi tanító 59 éves korában. — Mathéidesz Mátyás egykori százados Pöstyénben. — Récsi Géza végzett joghallgató Kolozsvárt, néhai dr. Récsy Emil budapesti egyetemi tanár egyetlen fia. — Idősb Kaszap Antal, Soroksár mező-

város közgyámja, takarékpénztári alelnök s a Szent-István-Társulat tiszteleti tagja f. hó 5-kén élte 61. évében hirtelen halállal. — Dr. Omaszta Elek ügyvéd Békés-Csabán 29 é. korában.

— Don Pedro braziliai császárt a francia akadémia kültagnak választotta meg. — Napoleon Lajos herceg, az elhunyt császár fia, mint hírlík, Izabella spanyol exkirálynő leányát veszi nőül — Maria Piát, Portugallia királynőjét érdemjellel tüntette ki a párisi »Societé d'encouragement au bien« azon hősies és nemes tetteért, hogy három év előtt két gyermeket mentett ki saját élete veszélyeztetésével a hullámokból. — Az oroszok azt hiszik, hogy Kis-Ázsiában, hol ügyeik nem a legjobban állnak, a törökök hadműveleteit titokban Klapka tábornok vezeti. — A Rubens-ünnepély, a nagy festő halálának 300-dos évfordulója alkalmából, Siegenben méltóság-teljes diszszel ment végbe. — Hackländer Frigyes ismert német regényíró a starnbergi tó melletti nyári lakában 61 éves korában meghalt.

= **Helyreigazítás.** A Szent-István-Társulat ügynökké- sége által szétküldött legújabb népkönyvtankönyv-árjegyzékben a segédkönyvek között Balaton Géza: »Magyarország történelme« és »Földrajz« című tankönyveinek árai hibásan vannak kitéve. Mindkét tankönyv csak egy-egy füzetből áll, s mindegyiknek ára csak tíz krajczár.

I R O D A L O M.

— Az »Uj Magyar Sion« egyházirodalmi folyóirat júniusi füzeté a következő érdekes cikkeket tartalmazza: Görres József élete, Várnaytól; A tatari plébánia története, Venczel Károlytól; Képek ázsiai Oroszországból, Romkövy Balinttól; A vérző fa, legenda, Rosty Kálmán S. J.-tól; Kelet és a próféta, Maszlaghy Ferencztől; Pápai ünnepélyek; Irodalom és művészet; Vegyesek.

— A »Társulati Értesítő mint Jézus szent szívének hírnöke« című folyóirat júliusi füzeté a következő tartalommal jelent meg: Julius havi szándék. — Általános szándék július-hóra. Ramière H. után. — Jézus Szíve hív, Eöri. — A szent Szív dicsjévényei. Rosty Kálmán S. J. — Jézus szentséges Szíve apostolsága. Majer Károly. — Részletes jó szándékok július-hóra. — A L. Sz. A. főünnepé Pannohalmán. Kuncze Leo. Melléklet: A keresztény erényeknek és tökéletességnek gyakorlása. Irta Rodriguez Alf. Jézus-társaságabeli áldozár. Fordította Tóth Mike, S. J. III. kötet 2. iv.

M I N D E N F É L E.

A tenger átlátszósága. Egy léghajóutazás alkalmával, melyet Moret 1876. augusztus 21-kén Durouf társaságában Cherbourgól tett, nagy meglepetésére észlelte, hogy 22% Reaumur mellett 1700 méternyi magasságból a tenger fenéke a legkisebb részletkéig látható volt, daczára annak, hogy a csatorna vizének azon a helyen legalább 60—80 meter mélységűnek kellett lennie. A sziklák s tengerelji áramlatok oly erősen voltak jelölve, hogy a tenger fenekéről azon a helyen pontos képet lehetett volna készíteni.

Egy törpe nép. Dr. Lenz az afrikai utazó, Afrika belsejében egy törpe népet fedezett föl, mely magát abongó-nak nevezi s a legkisebb, melyet eddig ismerünk. Lenz azt mondja az abongókról, hogy szellemileg kifejletlenek vagy eltörpültek, s hogy

testileg sem fejlődtek ki. Az abongók bátortalanok és felénkek, minek oka alkalmasint az évszázadokon át tartó üldözésekben keresendő, melyeket a többi népek részéről türniök kell. Nézetők szerint minden néger ellenségök, kitől csak rosztat várhatnak. Közömbösek minden iránt, még az utazók látása sem volt képes őket tompaságukból kihozni. Egész fejalkotásuk, az alacsony homlok, semmit mondó, nyugtalan tekintetök mutatja csekély szellemi tehetségöket. Lakhelyeik úgy vannak berendezve, hogy a legrövidebb idő alatt ott hagyhatják s tovább költözhetnek, hogy másutt telepedjenek le, hol a támadások ellen jobban vannak biztosítva. Kunyhóik félteke alakúak, magasságuk 1 $\frac{1}{3}$ — 1 $\frac{2}{3}$ meter, s csak vékony hajlékony vesszőkből állanak, melyek végeit a földbe szurják. A vesszők közötti nyílásokat levelekkel fedik el. Alul $\frac{1}{2}$ méter magas és ép oly széles nyílás szolgál bejárásul a kunyhóba. Benn az egyedüli butorzat néhány darab gyékény, mely ágyul szolgál, és az elkerülhetlen tűz. Fegyverök durván kidolgozott dárda s apró íjak $\frac{1}{3}$ méternyi ivhural. A fanyilak meg vannak mérgezve. Halfogásra sajátásos kosarat használnak, melyet a vízbe állítanak s melyből a halak többé nem tudnak kibujni.

Kästner, az ismert német epigrammköltő a hét éves háboru idejében (1756—1763) a göttingai egyetem rectora volt ép azon időtájt, midön Xavér szász királyi herceg seregével a város alá érkezett s parancsnokát felszólította a város átadására. A herceg egyuttal Kästnernek is irt s figyelmeztette őt, miszerént kövessen el mindent, hogy a parancsnok adja át a várost, ellenkező esetben azt körülvesszi, az élelmiszerek bevitelétől teljesen elzárja, úgy hogy a legnagyobb éhség fog bekövetkezni. Kästner ezen felszólításra a következő levéllel válaszolt: »Mélyen meg vagyok hatva s a legalázatosabb köszönetet nyilvánítom azon kitüntetésért, melylyel fenséged megtisztelni méltóztattott. Ami Göttinga város átadását illeti, ez katonai ügy, mely csupán a parancsnoktól függ, s melybe nekem semmi módon beavatkoznom nem szabad, minélfogva mind én, mind az egyetem tartozunk magunkat azon rendeleteknek alávetni, melyeket a parancsnok czélszerűeknek tart. Tekintettel egyébiránt a fenyegetett kiéhezetésre, ami személyemet illeti, én legkevésbbé sem aggódom, mert egykor öt évig rendkívüli tanár voltam Lipsésében s következőleg megtanultam éhezni.«

Társulati Értesítő.

Szent-István-Társulat.

K i m u t a t á s

a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekekről. frt kr.

Radies Pál nagylaki plébános	3	10
Schlosserik József alesperes losonczy plébános	85	5
Sissovic János gyulajovanczai pléb.	124	—
Rosenblüh Antal köszegi káplány	37	80
Simonffy Ede koltai plébános	25	20
Papp Dániel dévai sz.-fer.-r. zárdafőnök	30	—
Gond Ignác nyitrai főgymnasiumi tanár	286	21
Balássy Ferencz esperes török-szentmiklósi pléb.	75	60

Szent-László-Társulat.

Adakozások a Szent-László-Társulat részére. frt kr.

A nagy-kanizsai főgymnasium tanulói 29 —

— **A Budapesti Oltáregyletnek:** Iván cz-
ról Bodo György 25 krt, Varga Erzsébet 25 krt, Vadász Éva
50 krt, Simon Rozália 50 krt, Gerentsér Rozália 50 krt, Zsigovits
Juliánna 50 krt, Balla Mária 50 krt, Kováts Juliánna 50 krt, Idősb
Balla Rozália 50 krt, Gaál Rozália 50 krt, Csádé Erzsébet 50 krt,
Molnár Rozália 50 krt, Tóth Rozália 20 krt. Hegyhát-Moráztz-
ról pedig Szőke Anna 50 krt, László György 50 krt, László
Rozália 50 krt, Horváth Zsuzsánna 50 krt, Varga Zsuzsánna
1 frtot, László Rozália 40 krt, Tóth Juliánna 50 krt, Tóth Ro-
zália 50 krt, Molnár Juliánna 50 krt, László Péter 50 krt, Szi-
vós Rozália 50 krt, Sákovits Anna 40 krt, Moráztz Mária 50
krt, Szivos Teréz 50 krt, Németh Anna 50 krt, Boldizsár Fe-
rencz 12 krt, Márton Anna 12 krt, Boldizsár Anna 40 krt,
Mosolits Zsófia 25 krt, Sütő Teréz 25 krt, Horváth Rozália
30 krt küld.
A budapesti Oltár-Egylet igazgatósága.

A Szent-István-Társulat ügynökségében

(Budapest IV-dik kerület, Lövész-utca 11-dik szám.)
megjelent és ott, valamint minden hiteles könyvvarus-
nál megrendelhető:

	frt	kr.
Lelki manna, papir kötésben	—	35
„ „ vászon „	—	53
„ „ bőr „ aranymetszettel	—	80
Bárány, fali táblák (24 tábla)	2	40
„ „ „ „ „ vászonra huzva	12	—
Bárány—Fuchs, Wand-Tafeln zum ABC und Lese- buch (14 tábla)	1	80
Ugyanaz, vászonra huzva	10	—
Számológép golyókkal (csomagolással)	7	50
Bárány, ABC (kötve)	—	10
„ I. Olvasó	—	10
„ ABC és Olvasó (a kettő együvé kötve)	—	20
„ II. Olvasó	—	18
„ III. „	—	24
„ IV. „	—	30
Délfranciaországból, utivázlatok, írta Maszlaghy Xav. Ferencz, kiadja a Szent-István-Társulat 24 iv, ára füzve	1	—
Goffine, T. Lenárt kath. oktató és épületes könyve. 2. kiadás. Ara füzve	3	—
„ félvászonkötés	4	—
Missale romanum. 1876. legújabb kiadás Di- szes vörösbőr-kötés aranymetszéssel	22	50
Ugyanaz — vörösbörbe kötve aranymetszéssel s 2 csattal ujj ezüstből	26	—
Ugyanaz — vörös börbe kötve aranymetszéssel, réz- kerettel s 2 csattal	26	50
Ugyanaz — vörösbörbe kötve, aranymetszéssel 4 sa- rokkal s 2 csattal ujj ezüstből	30	—
Jel-szalagok, (pamutból) Missalékhoz (8 szalag négy szinben)	1	50
Missae pro defunctis, legújabb kiadás fekete börbe kötve vörös metszéssel	3	50
Ugyanaz — fekete börbe kötve aranymetszéssel	4	50
Molnár Vid Bertalan, imák és intelmek a magyar katholikus hadfiak számára kötve	—	30

Kiadja a **Szent-István-Társulat** (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest. 1877. Nyomatott az Athenaeum nyomdájában (Ferencziek tere Athenaeum-épület.)

Kovács Pái Manuale parochorum 2 kötet, füzve, ára: 3 —
A kötetek külön is kaphatók: 1. kötet 2 50.
2. kötet 1 —

Továbbá megrendelhetők és ajánljuk a főt.
plébános urak figyelmébe:

Füssy Tamás, Családi olvasmányok 2 kötet	2	—
Bolanden, Berta királyné	—	60
Hoványi, Néhány hét a Szentföldön	1	50
Fabiola nővére	1	—
Lehmann M. Gizella regény	1	20
Rázel József, A padlás-szobában. Napló- jegyzetek	1	—
Szabó Imre, A falu őrangyala.	—	50
Veresmarti Mihály XVII. századi m. író élete és munkái. Irta Ipolyi Arnold I. és 2. kötet, 45 iv. Ara	2	—
Gr. Lázár Kálmán, a Szabad természetből. Képek és vázlatok, füzve	1	—
Székhalmi Sz. M. és E. A. G., Jó tanácsok né- pünk anyagi és szellemi jóllétének előmozdi- tására, füzve	—	50
Tóth Károly, istenfelő gyermek, imakönyv papirkötésben	—	30
„ „ „ „ „ vászonkötésben	—	36
„ „ „ „ „ bőrkötésben	—	50

(Ugyanez német nyelven is kapható).

A Pesti Oltáregylet szállítója. Magyarhonban

legbővebben felszerelt gyári-raktár

Misemondó ruhák

és egyházi-szerekkel

római katolikus és görög ritusban.

Misemondó-ruhák,

Dalmatikák, pluvialék

albák, rochette,

zászlók, lobogók stb.

Monstranzok, kelyhek,

ciboriumok, füstölők,

lámpák, gyertyatartók,

tüzaranyozott, chinaezüst-

és próba-ezüstből.

PONTIFICALÓ ESZKÖZÖK

leggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,

váci-utca 15. szám, Budapest.

(28—52.)

